

บทที่ 5

กระบวนการคัดเลือกและนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศทางโทรทัศน์ : ผลจากวิเคราะห์เนื้อหา

1. ปริมาณข่าวต่างประเทศที่เข้า-ออกในแต่ละวัน

ก่อนที่จะอธิบายผลการศึกษาว່งาสนานี้แต่ละช่องนำเสนอประเด็นข่าวต่างประเทศเป็นอย่างไรนั้น ผู้วิจัยขออธิบายปริมาณข่าวต่างประเทศที่เข้ามาและเปลลออกในแต่ละวันเสียก่อน และเพื่อให้ได้ข้อมูลเที่ยงตรงผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาข่าวที่เข้า-ออกกับช่อง 5 เพราะเป็นช่องเดียวที่มีการบันทึกข่าวที่เข้ามาและออกไปอย่างละเอียด โดยสุ่มนับในช่วงสัปดาห์แรก สัปดาห์ที่ 3 และ สัปดาห์ที่ 4 ของเดือนมิถุนายน 2542 ซึ่งข่าวที่ตรวจนับเป็นข่าวโทรทัศน์ผลการสำรวจมีดังนี้

ตารางที่ 7: ปริมาณข่าวต่างประเทศที่เข้า-ออกในแต่ละวัน สุ่มนับช่วงเดือนมิถุนายน 2542

ที่มา : สำนักข่าวรอยเตอร์/ช่อง 5

ประเด็น/เนื้อหาข่าว	จำนวนข่าวที่ส่งมา		จำนวนข่าวที่เปลลออกอากาศ		สัดส่วนข่าวที่เปลลออกอากาศ/ ข่าวที่ส่งมา คิดเป็น %
	รวม (ชิ้น)	เฉลี่ยต่อวัน (ชิ้น)	รวม (ชิ้น)	เฉลี่ยต่อวัน (ชิ้น)	
1. การเมือง	234	14.63	61	3.81	26.07%
2. สังคม	55	3.44	19	1.19	34.55%
3. สิ่งแวดล้อม	18	1.13	12	0.75	66.67%
3. อาชญากรรม	18	1.13	12	0.75	66.67%
5. เศรษฐกิจ	11	0.69	18	1.13	163.64%
6. วิทยาการฯ	8	0.50	6	0.38	75.00%
รวม	344	21.50	128	8.00	37.21%

หมายเหตุ: สุ่มนับสัปดาห์แรก สัปดาห์ที่ 3 และสัปดาห์ที่ 4 ของเดือน

จากการศึกษาข่าวต่างประเทศของช่อง 5 ซึ่งรับจากสำนักข่าวรอยเตอร์เป็นเวลา 16 วัน พบว่ามีข่าวส่งมาให้ทั้งสิ้น 344 ชิ้น หรือเฉลี่ยวันละ 21.50 ข่าว มีการเปลลออกอากาศภายใต้เวลาข่าวที่ได้รวม 128 ชิ้นหรือเฉลี่ยวันละ 8 ข่าว หมายความว่าข่าวต่างประเทศที่เปลลออกสู่สายตาผู้รับสารเป็นเพียงร้อยละ 37.21 ของข่าวต่างประเทศที่ผู้ส่งสารได้รับทั้งหมด แสดงว่าระหว่างกระบวนการคัดเลือกข่าวต่างประเทศออกอากาศ มีข่าวที่ต้องคัดเลือกทิ้งสูงถึงร้อยละ 62.79 ขณะที่ประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมมีสัดส่วนการคัดเลือกทิ้งน้อยโดยพบว่ามึปริมาณข่าวที่เปลลออกอากาศเกินกึ่งหนึ่ง คือร้อยละ 66.67 ของปริมาณข่าวสิ่งแวดล้อมที่ส่งเข้ามา

ช่วงเวลาข่าวที่ผู้วิจัยศึกษาปริมาณข่าวที่ออกอากาศมีช่วงเวลา 10.00 น. รวมอยู่ด้วย ซึ่งเบรคข่าวนี้จัดเป็นเบรคข่าวเศรษฐกิจของสถานี ข่าวต่างประเทศที่ออกอากาศในเบรคข่าวนี้จึงเป็นประเด็นเศรษฐกิจ ยิ่งเป็นการตอกย้ำว่านโยบายข่าวในแต่ละช่วงเวลามีผลต่อการกำหนดประเด็นข่าวออกอากาศ ซึ่งแม้ว่าจะไม่มีภาพข่าวโทรทัศน์แต่เจ้าหน้าที่แปลก็แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการใช้ข่าว wire service และภาพข่าวจากแฟ้ม ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้ปริมาณข่าวเศรษฐกิจที่ออกอากาศมีสูงกว่าปริมาณข่าวที่เข้ามา

ประเด็นข่าวการเมืองที่แหล่งข่าวส่งมามากที่สุด พบว่าส่วนใหญ่เป็นข่าวการเมืองเลือกตั้งในอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นการเลือกตั้งเสรีครั้งแรกในรอบ 40 ปี ความรุนแรงในติมอร์ตะวันออก ข้อพิพาทแคชเมียร์ระหว่างอินเดีย-ปากีสถานและข่าวการโจมตียูโกสลาเวียของนาโต้ ซึ่งช่อง 5 เสนอข่าวเหล่านี้ติดต่อกันหลายวัน เฉลี่ยรวมวันละ 3.81 ข่าวแสดงว่าสถานียึดข่าวกระแสเป็นหลัก แต่จากสัดส่วนของข่าวที่มีโอกาสถูกคัดเลือกถึงสูงถึงร้อยละ 62.79 เห็นชัดว่าข่าวกระแสมีโอกาสถูกตัดทิ้งสูงหากมีข่าวประเด็นอื่นๆ แทรกเข้ามา อาทิ ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าวอาชญากรรม ข่าวสังคม และข่าววิทยาการทางการแพทย์และเทคโนโลยี เป็นต้น

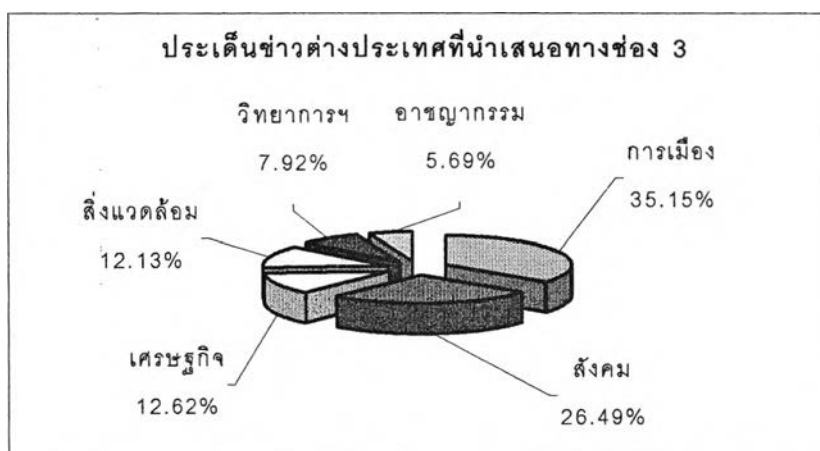
ประเด็นข่าวต่างประเทศที่ถูกแปลออกอากาศในปริมาณเกินกึ่งหนึ่งได้แก่ 1. ประเด็นข่าวอาชญากรรม 2. ประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อม และ 3. ประเด็นข่าววิทยาการเทคโนโลยีและทางวิทยาศาสตร์ แสดงว่าช่อง 5 ให้ความสำคัญกับข่าวเหล่านี้มากพอสมควรโดยดูจากโอกาสที่จะถูกตัดทิ้งมีน้อย และพบว่านอกจากสถานีจะเน้นการเสนอข่าวกระแสซึ่งส่วนใหญ่เป็นการข่าวเมืองแล้ว จะมีการแทรกประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อม อาชญากรรมและวิทยาการฯ รวมอยู่ด้วย เฉลี่ย 0.38-1.19 ชิ้นเรื่อง/วัน

กรณีที่ข่าวต่างประเทศประเด็นวิทยาการฯ สิ่งแวดล้อมและอาชญากรรมมีสัดส่วนการแปลออกอากาศสูงโดยมีสัดส่วนการแปลออกอากาศมากเป็นอันดับ 1 2 และ 3 เมื่อเทียบกับประเด็นข่าวการเมืองและสังคมทั้งที่สัดส่วนการส่งเข้ามาของสำนักข่าวแตกต่างกันมาก จึงอาจกล่าวได้ว่าหากแหล่งข่าวส่งประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมมากเท่าใดโอกาสที่ข่าวนี้จะถูกคัดออกออกอากาศก็มีมากเท่านั้น เห็นได้จากประเด็นข่าวการเมืองและสังคมที่มีปริมาณการแปลออกอากาศน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนข่าวที่เข้ามา แต่ปริมาณการแปลออกเมื่อเทียบกับประเด็นอื่นๆ กลับมีมากที่สุด ดังนั้นการที่โทรทัศน์จะนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศมากหรือน้อยจึงขึ้นอยู่กับ การสำนักข่าวเป็นหลัก

การศึกษาปริมาณข่าวที่ออกอากาศที่กล่าวไว้ข้างต้นแม้จะเป็นการศึกษาจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 เพียงช่องเดียว แต่ผลที่ได้สามารถบอกได้ว่าสถานีโทรทัศน์ไทยนำเสนอข่าวต่างประเทศเป็นอย่างไรนั้นควรดูลักษณะประเด็นข่าวที่สถานีโทรทัศน์ส่วนใหญ่นำเสนอด้วยผู้วิจัย จึงใช้ข้อมูลข่าวที่สำนักข่าวรอยเตอร์ส่งให้ช่อง 5 (ตารางที่ 7) เป็นฐานการศึกษาวิเคราะห์การนำเสนอข่าวต่างประเทศของช่อง 3, 7, 9, 11 และ ไอทีวี (ตารางที่ 5) และพบว่าสัดส่วนของประเด็นข่าวต่างประเทศต่างๆ ที่นำเสนอทางสถานีโทรทัศน์สอดคล้องกับสัดส่วนของประเด็นข่าวที่สำนักข่าวส่งเข้ามาให้ โดยประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่ออกอากาศโดยรวมของโทรทัศน์อยู่ในอันดับ 3 เช่นเดียวกับอันดับของปริมาณข่าวที่สำนักข่าวส่งเข้ามาให้ ซึ่งกล่าวได้ว่าหากแหล่งข่าวส่งประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมมาให้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศอาจถูกนำเสนอมากที่สุด

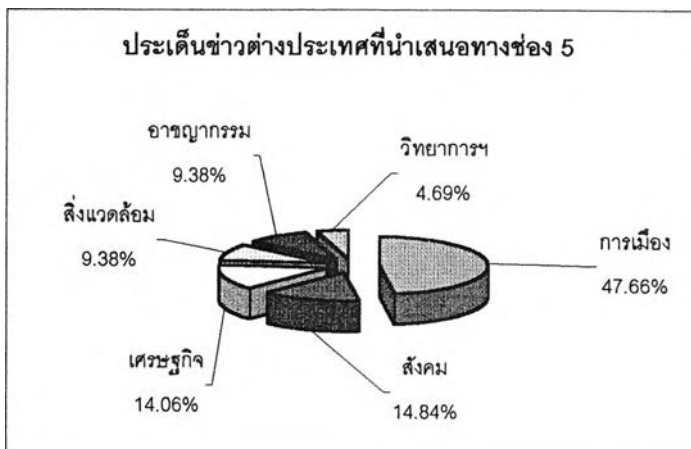
2. การจัดวางประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศทางโทรทัศน์แต่ละช่อง

แผนภาพที่ 1 : ประเด็นข่าวต่างประเทศที่ออกอากาศทางช่อง 3

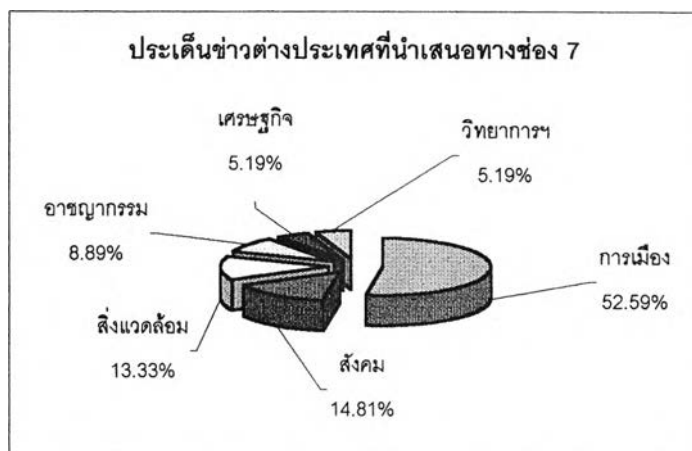
ช่อง 3 มีจำนวนชิ้นข่าวต่างประเทศประเด็นสิ่งแวดล้อมอยู่ในอันดับที่ 4 จากประเด็นข่าวต่างประเทศ 6 ประเด็นโดยเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมร้อยละ 12.13 ของข่าวต่างประเทศที่นำเสนอทั้งหมด

แผนภาพที่ 2: ประเด็นข่าวต่างประเทศที่ออกอากาศทางช่อง 5

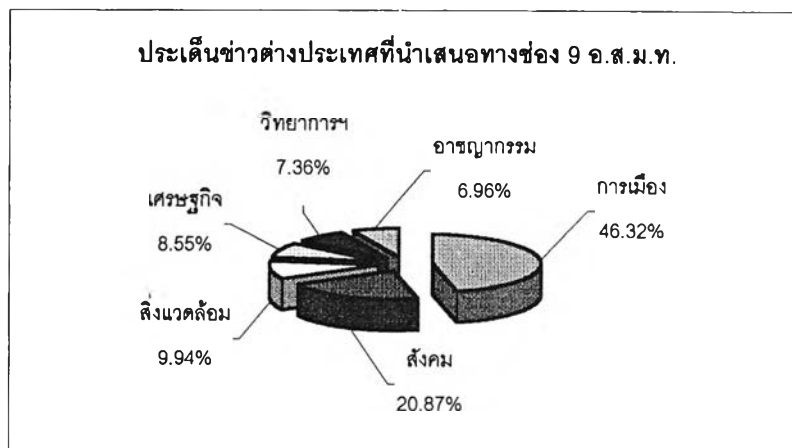
ช่อง 5 มีจำนวนชิ้นข่าวต่างประเทศประเด็นสิ่งแวดล้อมอยู่ในอันดับที่ 4 จากประเด็นข่าวต่างประเทศที่แบ่งออกทั้งหมด 6 ประเด็นเช่นเดียวกับช่อง 3 แต่มีสัดส่วนของข่าวสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า คือช่อง 5 นำเสนอข่าวประเด็นสิ่งแวดล้อมร้อยละ 9.38 ของข่าวต่างประเทศทั้งหมด

แผนภาพที่ 3 : ประเด็นข่าวต่างประเทศที่ออกอากาศทางช่อง 7

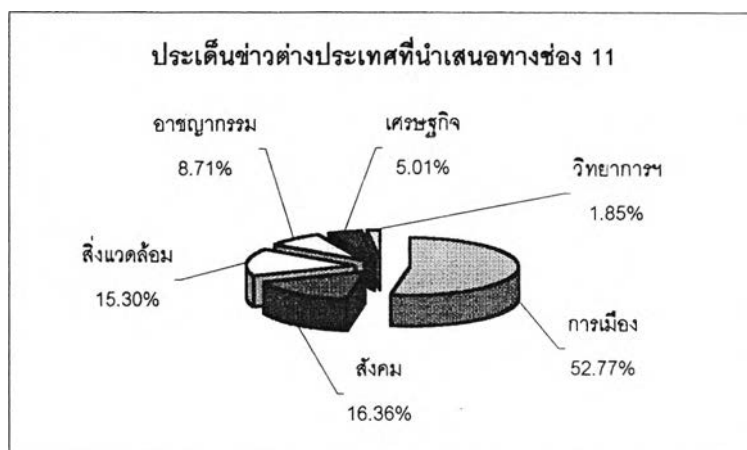
ช่อง 7 มีจำนวนชิ้นข่าวต่างประเทศประเด็นสิ่งแวดล้อมอยู่ในอันดับที่ 3 จากประเด็นข่าวต่างประเทศที่แบ่งออกทั้งหมด 6 ประเด็นโดยเสนอร้อยละ 13.33 ของข่าวต่างประเทศที่นำเสนอทั้งหมด

แผนภาพที่ 4 : ประเด็นข่าวต่างประเทศที่ออกอากาศทางช่อง 9

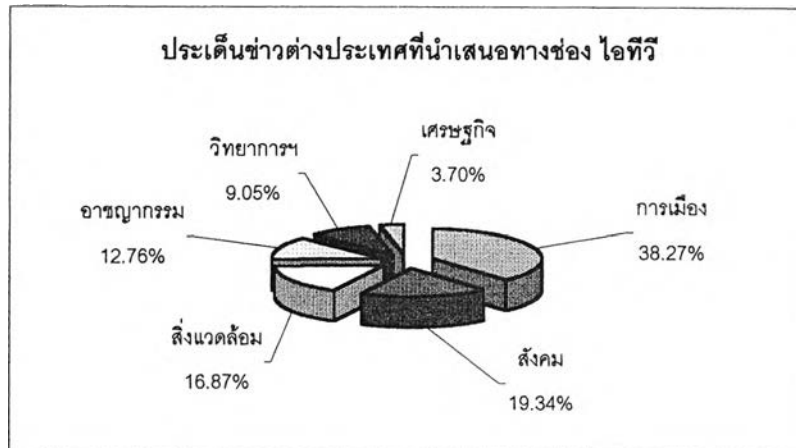
ช่อง 9 มีจำนวนชิ้นข่าวต่างประเทศประเด็นสิ่งแวดล้อมอยู่ในอันดับที่ 3 จากประเด็นข่าวต่างประเทศที่แบ่งออกทั้งหมด 6 ประเด็นโดยนำเสนอร้อยละ 9.94 ของประเด็นข่าวต่างประเทศที่นำเสนอทั้งหมด

แผนภาพที่ 5 : ประเด็นข่าวต่างประเทศที่ออกอากาศทางช่อง 11

ช่อง 11 มีจำนวนชิ้นข่าวต่างประเทศประเด็นสิ่งแวดล้อมอยู่ในอันดับที่ 3 จากประเด็นข่าวต่างประเทศที่แบ่งออกทั้งหมด 6 ประเด็นโดยนำเสนอร้อยละ 15.30 ของประเด็นข่าวต่างประเทศที่นำเสนอทั้งหมด

แผนภาพที่ 6 : ประเด็นข่าวต่างประเทศที่ออกอากาศทางช่อง ITV

ช่อง ไอทีวี มีจำนวนชิ้นข่าวต่างประเทศประเด็นสิ่งแวดล้อมอยู่ในอันดับที่ 3 จากประเด็นข่าวต่างประเทศที่แบ่งออกทั้งหมด 6 ประเด็นโดยนำเสนอร้อยละ 16.87 ของประเด็นข่าวต่างประเทศที่นำเสนอทั้งหมด

สรุปได้ว่าสถานีโทรทัศน์ไทยวางข่าวต่างประเทศประเด็นสิ่งแวดล้อมในอันดับที่ 3 และ 4 จากประเด็นข่าวต่างประเทศที่แบ่งออกทั้งหมด 6 ประเด็น โดยสถานีโทรทัศน์ที่วางข่าวต่างประเทศประเด็นสิ่งแวดล้อมไว้อันดับ 3 มีจำนวน 4 สถานี ได้แก่ช่อง 7 ช่อง 9 ช่อง 11 และช่อง ไอทีวี ส่วนสถานีที่วางข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศในอันดับที่ 4 มี 2 สถานี ได้แก่ช่อง 3 และช่อง 5 ซึ่งอันดับข่าวสิ่งแวดล้อมที่พบนี้ถือว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจเพราะแม้จะอยู่ในอันดับที่ใกล้เคียงกับอดีตที่กฤษฎา กิตติวัฒน์ (2534) ศึกษาในหัวข้อการวิเคราะห์ผู้ชมข่าวต่างประเทศทางโทรทัศน์แต่สัดส่วนของข่าวประเภทสิ่งแวดล้อมมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นจากที่พบว่าส่วนใหญ่นำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมระหว่างร้อยละ 2.13-9.52 ในอดีต ก็เพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ระดับมากกว่าร้อยละ 12 เป็นส่วนใหญ่ จะมีก็เพียง 2 สถานีคือช่อง 5 และช่อง 9 ที่มีสัดส่วนของข่าวต่างประเทศประเด็นสิ่งแวดล้อมไม่ถึงร้อยละ 10

สถานีโทรทัศน์ที่เสนอข่าวต่างประเทศประเด็นสิ่งแวดล้อมมากที่สุดคือช่องไอทีวี ซึ่งออกอากาศร้อยละ 16.87 ของข่าวต่างประเทศทั้งหมด ขณะที่สถานีโทรทัศน์ที่เสนอข่าวต่างประเทศประเด็นสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดคือช่อง 5 ซึ่งมีร้อยละ 9.38 ของข่าวต่างประเทศทั้งหมด

สถานที่ที่มีความแตกต่างด้านสัดส่วนระหว่างชาวต่างประเทศประเภทสิ่งแวดล้อมกับชาวประเภทการเมืองและสังคมน้อยที่สุดคือช่องไอทีวี รองลงมาคือช่อง 3 ส่วนสถานที่ที่มีความแตกต่างด้านสัดส่วนระหว่างชาวต่างประเทศประเภทสิ่งแวดล้อมกับชาวการเมืองและสังคมมากที่สุด คือช่อง 5 ขณะที่ช่อง 7 ช่อง 9 และช่อง 11 ซึ่งทั้ง 4 ช่องมีสัดส่วนความแตกต่างระหว่างชาวต่างประเทศประเภทสิ่งแวดล้อมกับชาวประเภทการเมืองและสังคมในปริมาณใกล้เคียงกัน

การที่ช่อง 5 ช่อง 7 ช่อง 9 และช่อง 11 มีสัดส่วนการนำเสนอข่าวต่างประเทศประเภทสิ่งแวดล้อมต่ำกว่าประเด็นการเมืองมาก อาจหมายความว่าโทรทัศน์ทั้ง 4 ช่องนี้เสนอข่าวสิ่งแวดล้อมตามกระแสซึ่งนานครั้งกว่าจะเกิดขึ้น หรืออาจเป็นเพราะว่าในวันนั้นหรือช่วงเวลานั้น ชาวประเด็นสิ่งแวดล้อมน่าจะสนใจกว่าประเด็นข่าวอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ สุพัฒน์พงศ์ ประชาศรี เจ้าหน้าที่เรียบเรียงข่าวของช่อง 11

"...เคยแปลข่าวสิ่งแวดล้อมพวกสัตว์การอนุรักษ์สัตว์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอะไรสารพัด อย่างวันนี้มีเรื่องประท้วงชนสัตว์ ถ้าเจอข่าวพวกนี้ก็จะออกให้เพราะเป็นข่าวที่เราไม่ค่อยพบง่าย ๆ เพราะทุกวันนี้คนเขาก็จะเน้นอย่างที่รู้ๆ คือกระแสที่มันแรงๆ อย่างกระแสการเมือง ใครๆ ส่วนใหญ่ เขาก็เล่นพวกนี้ แต่สิ่งแวดล้อมนานๆ เจอทีพอเจอเราก็อยากหยิบขึ้นมาออก..."

ผลที่ได้เช่นนี้แสดงให้เห็นว่าสถานีโทรทัศน์ส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับชาวต่างประเทศประเด็นการเมืองและสังคมและนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมโดยยึดกระแสเป็นหลัก แต่ช่องไอทีวีและช่อง 3 จะเน้นการผสมผสานข่าวประเภทสิ่งแวดล้อมและข่าวประเภทอื่นเข้ามาด้วย เพื่อให้เกิดความหลากหลายทำให้สัดส่วนข่าวแต่ละประเภทไม่มีความแตกต่างกันมาก

หากเมื่อย้อนกลับไปดูเวลาข่าวโดยรวมที่นำเสนอข่าวต่างประเทศของช่องไอทีวีและช่อง 5 ในแต่ละวันในช่วงที่ผู้วิจัยศึกษาพบว่าชาวภาคค่ำในแต่ละวันของช่องไอทีวีมีประมาณ 5-7 นาที ขณะที่เวลาข่าวต่างประเทศของช่อง 5 ซึ่งผู้วิจัยศึกษาตั้งแต่เบรคเช้า 05.30น. จนถึงเบรคข่าว 15.00 น. รวมเวลาได้ประมาณ 9 -11 นาที จะเห็นว่าเวลาข่าวต่างประเทศของช่อง 5 รวมแล้วมีมากกว่าแต่มีชาวต่างประเทศประเภทสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าช่องไอทีวี

ขณะที่ผลที่ได้จากสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ช่อง 9 ช่อง 11 และช่องไอทีวีที่ต่างวางข่าวต่างประเทศประเภทสิ่งแวดล้อมไว้ในอันดับ 3 จากข่าวทั้งหมด 6 อันดับเหมือนกัน โดยมีประเด็น

ข่าวการเมืองและสังคมเป็นประเด็นข่าวอันดับ 1 และ 2 เหมือนกันอีกนั้น ผู้วิจัยศึกษาปริมาณข่าวต่างประเทศที่นำเสนอของทั้ง 4 ช่องนี้เฉพาะในช่วงเวลาข่าวภาคใดภาคหนึ่งได้แก่ข่าวภาคเช้า ภาคเที่ยงวัน และข่าวหลักภาคค่ำ อันเป็นช่วงที่ข่าวต่างประเทศได้เวลาออกอากาศแต่ละครั้ง ประมาณ 3-10 นาทีจากเวลาข่าวรวม 30-120 นาที

และเมื่อผู้วิจัยเลือกศึกษาข่าวต่างประเทศในแต่ละช่วงเบรคข่าวสั้นตลอดทั้งวันซึ่งข่าวต่างประเทศจะได้เวลาในช่วงนี้ประมาณ 1-2 นาทีจากเวลาข่าวรวม 2-5 นาทีต่อครั้ง โดยสุ่มศึกษา กับช่อง 3 และช่อง 5 กลับมีผลเหมือนกันอีกคือทั้ง 2 ช่องนี้วางข่าวต่างประเทศประเภทสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับ 4 จากทั้งหมด 6 อันดับ ส่วนอันดับ 1, 2 และ 3 เป็นประเด็นการเมือง สังคมและเศรษฐกิจตามลำดับเหมือนกัน ทำให้เห็นว่าโทรทัศน์แต่ละช่องวางอันดับข่าวต่างประเทศสิ่งแวดล้อมคล้ายคลึงกัน และช่วงเวลาข่าวมีผลต่อการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน

ช่อง 9 มีจำนวนชิ้นข่าวประเด็นสิ่งแวดล้อมออกอากาศอยู่ในอันดับ 3 จากประเด็นข่าวทั้งหมด 6 ประเภท ขณะที่ช่อง 3 มีจำนวนข่าวประเด็นสิ่งแวดล้อมอยู่ในอันดับ 4 แต่สัดส่วนของข่าวที่นำเสนอของช่อง 3 กลับมีมากกว่าโดยออกอากาศข่าวสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น 12.13% จากข่าวต่างประเทศทั้งหมด แต่ช่อง 9 มีสัดส่วนข่าวสิ่งแวดล้อม 9.94% ซึ่งเป็นปริมาณที่น้อยกว่า แสดงให้เห็นว่าการที่สถานีใดสถานีหนึ่งนำเสนอข่าวต่างประเทศประเด็นใดประเด็นหนึ่งในอันดับที่สูงกว่าอีกช่องหนึ่งไม่ได้หมายความว่าช่องนั้นนำเสนอข่าวประเด็นนั้นมากกว่า

3. ประเภทของข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่ถูกคัดเลือกและนำเสนอ

จากผลการศึกษาข่าวต่างประเทศประเด็นสิ่งแวดล้อมที่พบว่าสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องจัดวางอันดับข่าวประเด็นนี้ไว้ที่อันดับ 3 และ 4 จากประเด็นข่าวต่างประเทศที่มีทั้งหมด 6 ประเด็นนั้น ผู้วิจัยสามารถจำแนกเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมที่พบออกอากาศเป็นส่วนใหญ่ออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. ข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทภัยพิบัติจากธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ อุทกภัย วาตภัย แผ่นดินไหว ไฟป่า ภัยแล้ง อากาศร้อนจัดหรือหนาวจัด ภูเขาไฟระเบิด หิมะถล่มรวมทั้งผลเสียหาย

ต่อเนื่องซึ่งได้แก่คน/สัตว์เดือฉร้อนหรือเสียชีวิต และโรคระบาดหลังเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร เป็นต้น

2. ข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมี เช่น ปัญหามลภาวะทางน้ำ อากาศ สารพิษเจือปนในอาหาร อุบัติเหตุนิวเคลียร์และความเสี่ยงระหว่างการผลิตหรือขนส่งนิวเคลียร์ น้ำมันรั่วไหล ปัญหาควันพิษจากท่อไอเสีย เป็นต้น

3. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำ การกักขังธรรมชาติ สัตว์ การนำสัตว์มาฝึกความสามารถ รวมถึงการแย่งทรัพยากร เช่น การประมง ซอฟต์แวร์เรื่องแหล่งน้ำจืด เป็นต้น

4. เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ จำพวกความสามารถพิเศษของสัตว์ สัตว์เกิดใหม่ ความสัมพันธ์ระหว่างสัตว์ต่างสายพันธุ์ การช่วยเหลือชีวิตสัตว์ สัตว์ทะเลเกยตื้น สัตว์ทำร้ายคน เป็นต้น

5. ความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม เช่น การประท้วงต่อต้าน การมอบเงินทุน เพื่อช่วยการอนุรักษ์ ผลงานวิจัยเรื่องโลกร้อน จำนวนประชากรโลก เป็นต้น

การศึกษาปริมาณข่าวที่เข้ามาและเลือกออก ผู้วิจัยเลือกศึกษาข่าวที่ส่งมาจากสำนักข่าวรอยเตอร์เพียงช่องเดียวเนื่องจากเป็นสำนักข่าวที่สถานีโทรทัศน์ทุกช่องเป็นสมาชิก และเลือกศึกษาช่อง 5 เพราะเป็นช่องเดียวที่มีการบันทึกภาพและบทข่าวที่เข้า-ออกในแต่ละวัน ซึ่งจะสามารถใช้ผลที่ได้เป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับการศึกษาปริมาณข่าวสิ่งแวดล้อมแต่ละประเภทที่เข้ามาของโทรทัศน์ช่อง 3 7 9 11 และ ITV โดยผู้วิจัยได้ศึกษาปริมาณข่าวสิ่งแวดล้อมที่ช่อง 5 รับเข้ามาและแปลออกไประหว่างวันที่ 1 มกราคม -31 ธันวาคม 2541 พบปริมาณข่าวสิ่งแวดล้อมเข้า-ออกแยกตามประเด็นเนื้อหา ดังนี้

ตารางที่ 8 : เนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศเข้า-ออก ศึกษาระหว่าง 1 มกราคม- 31 ธันวาคม 2541

ที่มา: สำนักข่าวรอยเตอร์/ช่อง 5

ประเด็น/เนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อม	ข่าวสิ่งแวดล้อมที่ส่งมา		ข่าวที่แปลออกอากาศ		ต่อข่าวที่ส่งมามีคิดเป็น %
	รวม (ชิ้น)	เฉลี่ยต่อวัน(ชิ้น)	รวม (ชิ้น)	เฉลี่ยต่อวัน(ชิ้น)	
1. ภัยพิบัติจากธรรมชาติ	536	1.47	429	1.18	80.04%
2. ภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมี	93	0.25	56	0.15	60.22%
3. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	46	0.13	19	0.05	41.30%
4. เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์สัตว์	189	0.52	70	0.19	37.04%
5. ความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม	82	0.22	47	0.13	57.32%
รวม	946	2.59	621	1.70	65.64%

การตรวจนับปริมาณชาวต่างประเทศที่ส่งเข้ามาทั้งหมดในรอบปี 2541 ผู้วิจัยเลือกนับ ชาวรวมกันโดยไม่แบ่งประเภทเป็นการเมือง สังคม เศรษฐกิจ อาชญากรรม สิ่งแวดล้อมและ วิทยาการทางเทคโนโลยีและการแพทย์ เพื่อให้ได้ยอดรวมของชาวต่างประเทศที่สำนักข่าว รอยเตอร์ส่งมาให้ทั้งหมดซึ่งพบว่ามีทั้งสิ้น 7,827 ขึ้น จากนั้นจึงตั้งประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมออกมา แยกเป็นประเภทดังตารางที่ 8

จากการศึกษาพบว่าชาวต่างประเทศที่ส่งมาทั้งหมดตลอดทั้งปี 2541 มีประมาณ 7,827 ขึ้น ดังนั้น ประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมที่ส่งเข้า (946 ขึ้น) ต่อประเด็นข่าวที่ส่งมาทั้งหมดเท่ากับ ร้อยละ 12.09 ของชาวต่างประเทศทั้งหมด ซึ่งเมื่อเทียบกับในปี 2542 (ตารางที่ 7)ถือว่าข่าว สิ่งแวดล้อมต่างประเทศในปี 2541 มีปริมาณการส่งเข้ามาของแหล่งข่าวโดยเฉลี่ยสูงกว่าปี 2542 (ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 5.23) เป็นเพราะว่ามีสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมรุนแรงเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะปัญหาหมอกควันจากไฟป่าอินโดนีเซียที่ต่อเนื่องมาจากปลายปี 2540 คลื่นยักษ์ถล่ม ปาปัวนิวกินีเมื่อช่วงเดือนกรกฎาคม น้ำท่วมใหญ่ในจีนและพายุเฮอริเคนจอร์จถล่มอเมริกา กลางในช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสถานการณ์สิ่งแวดล้อมโลกเป็นตัว กำหนดปริมาณข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศด้วย

ผลจากตารางที่ 8 พบว่าตลอดทั้งปี 2541 มีข่าวสิ่งแวดล้อมเข้ามาทั้งสิ้น 946 ขึ้น เฉลี่ย วันละ 2.59 หรือเกือบ 3 ขึ้นและมีการเปลวออกอากาศจำนวน 621 ขึ้น เฉลี่ยวันละ 1.70 หรือเกือบ 2 ข่าว คิดเป็นข่าวสิ่งแวดล้อมที่เปลวออกอากาศต่อที่ส่งเข้ามาร้อยละ 65.64 ซึ่งเมื่อเทียบกับ สัดส่วนที่ศึกษาในช่วงระยะเวลา 16 วันในเดือนมิถุนายน 2542 ที่ได้เท่ากับร้อยละ 66.67 ถือเป็น สัดส่วนที่ใกล้เคียงกันแสดงว่าไม่ว่าจะศึกษา ณ ช่วงเวลาใดสัดส่วนข่าวที่ออกอากาศต่อข่าวที่รับ เข้ามามีความใกล้เคียงกัน

ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาประเด็นเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศในภาพรวมของ โทรทัศน์ไทยด้วยการยึดข้อมูลประเภทข่าวสิ่งแวดล้อมที่ส่งเข้ามาของช่อง 5 ตลอดทั้งปี 2541 มา ศึกษา พร้อมกับสุ่มศึกษาการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศของทุกช่องในช่วงเวลาต่างกัน ของปี 2542

3.1 ประเภทของข้าวสิ่งแวดลอมต่างประเทศที่ถูกคัดเลือกนำเสนอโดยรวมทางโทรศัพท์

3.1.1 ประเภทข้าวสิ่งแวดลอมที่ส่งเข้ามา

ผู้วิจัยศึกษาข้าวสิ่งแวดลอมต่างประเทศที่ถูกคัดเลือกนำเสนอทางโทรศัพท์ในรอบปี 2542 ผู้วิจัยจึงยึดสัดส่วนที่เข้ามาของข้าวสิ่งแวดลอมต่อข้าวต่างประเทศทั้งหมดในปี 2542 เช่นกัน ดังนั้นสัดส่วนของข้าวสิ่งแวดลอมต่างประเทศที่เข้ามาจึงเท่ากับร้อยละ 5.23 (ตารางที่ 7) และประเภทของข้าวสิ่งแวดลอมที่ถูกส่งเข้ามาเท่ากับผลที่ได้ในตารางที่ 8 โดยตีความหมายว่าปริมาณข้าวสิ่งแวดลอมต่างประเทศถูกส่งเข้ามาร้อยละ 5.23 จากประเด็นข้าวต่างประเทศทั้งหมดและในบรรดาข้าวสิ่งแวดลอมต่างประเทศที่ส่งเข้ามาร้อยละ 5.23 ประกอบด้วยเนื้อหาข้าวสิ่งแวดลอมประเภทต่างๆ (ตาราง 8) ดังนี้

ข้าวสิ่งแวดลอมประเภทภัยพิบัติจากธรรมชาติ มีส่งเข้ามามากที่สุด (56.66% หรือวันละ 1.47 ชัน) รองลงมาเป็นข้าวสิ่งแวดลอมประเภทเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ (19.98% หรือวันละ 0.52 ชัน) ภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมี (9.83% หรือวันละ 0.25 ชัน) ความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดลอม (8.67% หรือวันละ 0.22 ชัน) และการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ (4.86% หรือวันละ 0.13 ชัน)

สำหรับในรอบปี 2541 ข้าวสิ่งแวดลอมประเภทภัยพิบัติจากธรรมชาติซึ่งพบว่าถูกส่งเข้ามามากที่สุด (536 ชัน) นั้น ผู้วิจัยพบว่าข้าวประเภทนี้มีเข้ามา最多ในช่วงเดือนกรกฎาคม (82 ชัน) ข้าวที่ส่งมาส่วนใหญ่ ได้แก่ ข้าวน้ำท่วมครั้งใหญ่ในจีน/อินเดีย/นิวซีแลนด์/ออสเตรเลีย/เม็กซิโก คลื่นยักษ์ถล่มปาปัวนิวกินี ไฟป่าในกรีซและอิตาลี รองลงมาคือสิงหาคม (79 ชัน) ได้แก่ ข้าวน้ำท่วมจีน/อินเดีย/เกาหลีใต้/บังคลาเทศ พายุเฮอริเคนบอนนี่ถล่มสหรัฐฯ และไฟป่าในกรีซ เดือนกันยายน พบ 57 ชัน ได้แก่ข้าวอุทกภัยในเอเชียใต้และยุโรป พายุเฮอริเคนจอร์จถล่มสหรัฐฯ และลาติน อเมริกา ซึ่งเดือนที่พบข้าวภัยพิบัติน้อยที่สุดคือเดือนพฤษภาคม (19 ชัน)

ประเด็นเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ แหล่งข้าวส่งเข้ามามากเป็นอันดับ 2 รองจากประเด็นภัยพิบัติจากธรรมชาติ และพบว่าข้าวประเด็นนี้มีส่งเข้ามาในจำนวนสม่ำเสมอคืออยู่ในระหว่าง 10-25 ชัน เดือนที่มีส่งมากที่สุดคือเดือนตุลาคม (25 ชัน) ข้าวที่พบมีข้าวลิงชิมแปนซีกำพไรในญี่ปุ่น หญิงเยอรมันคุยกับม้ารู้เรื่อง ปลาวาฬย้ายถิ่นในออสเตรเลีย แพะเลี้ยงลูกวางในอาฟริกา

ใต้ ปลาโลมาคลอดลูกในอาร์เจนติน่า เพื่อนรักต่างสายพันธุ์หมี-เปิด นักหญ้าवादภาพได้ใน
 ออฟริกาใต้ ช่วยสัตว์ติดใต้ท้องรถในออสเตรเลียเป็นต้น รองลงมาคือเดือนมกราคม 23 ขึ้น) และ
 เดือนพฤศจิกายน(20 ขึ้น) ในเดือนพฤษภาคมมาน้อยที่สุด (10 ขึ้น)

ข่าวประเภทภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมี แหล่งข่าวส่งมามากเป็นอันดับ 3 รองจาก
 ประเด็นภัยพิบัติจากธรรมชาติและเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ พบมากที่สุดในเดือนเมษายน (18 ขึ้น)
 ข่าวที่พบส่วนใหญ่เป็นข่าวที่มีความต่อเนื่องของเหตุการณ์ ได้แก่ ข่าวโรคระบาดในปลาที่ยังคง
 เพราะน้ำทะเลเป็นพิษ แนวปะการังถูกทำลายในออสเตรเลีย สารพิษรั่วไหลจากโรงงานในสเปน
 มลพิษในอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรมในจีน รองลงมาคือพฤษภาคม(13 ขึ้น) สิงหาคม (12 ขึ้น)
 และมกราคม (10 ขึ้น)และพบน้อยที่สุดในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ มิถุนายนและพฤศจิกายน (3 ขึ้น)

ข่าวการทำลายทรัพยากรธรรมชาติส่งมาน้อยที่สุดในจำนวนประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อม
 ทั้งหมด และในแต่ละเดือนมีข่าวประเภนี้ส่งเข้ามาในประมาณใกล้เคียงกันคืออยู่ในประมาณ 3-
 8 ขึ้นข่าวที่พบได้แก่ ลิงในจีนลดจำนวนเพราะป่าถูกทำลาย ลิงอุรังอุตังในอินโดนีเซียใกล้สูญพันธุ์
 ญี่ปุ่นประมงปลาเกินโควต้า กวางใกล้สูญพันธุ์ในแคนาดา หมูถูกล่าหนักในแคนาดา นกใกล้
 สูญพันธุ์ในอิสราเอลเพราะไร่ที่อยู่ ล่าปลาวาฬพันธุ์หายากในสหรัฐฯ สัตว์ป่าอินเดียใกล้สูญพันธุ์
 เพราะอุทกภัย การจัดสรรทรัพยากรน้ำในไซปรัส สภาพแวดล้อมใต้ทะเลฮ่องกงแย่งแย่งประมงปลา
 ในกลุ่มอียู พบเสือในเวียดนาม จะเข้พันธุ์หายากในฝรั่งเศส และปลาวาฬถูกล่าหนักในญี่ปุ่น
 เป็นต้น

ประเด็นความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม มีส่งเข้ามาในแต่ละเดือนใกล้เคียงกัน
 (3-9 ขึ้น) แต่ส่งมากที่สุดในเดือนพฤศจิกายน (17 ขึ้น) ข่าวที่พบส่วนใหญ่เป็นข่าวจำพวกกลุ่ม
 กรีนพีซประท้วงเรื่องสารพิษในสเปน/ขัดขวางเรือจุดเจาะน้ำมันในนอร์เวย์ และเตรียมการประชุม
 สภาพอากาศโลกในญี่ปุ่น เป็นต้น

จากข้อมูลที่ได้สะท้อนให้เห็นว่าแหล่งข่าวยังคงให้ความสำคัญกับข่าวสิ่งแวดล้อมรอง
 จากประเด็นการเมืองและสังคม และยังคงให้ความสำคัญข่าวสิ่งแวดล้อมประเภท hard news ซึ่ง
 ได้แก่หายนะทางสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก แต่พบว่าการส่งข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทภัยพิบัติที่มี
 ปฏิกริยาทางเคมีซึ่งมีสาเหตุมาจากมนุษย์โดยตรงและข่าวการประชุมเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม

ตลอดจนความเคลื่อนไหวขององค์กรที่แทรกเข้ามาในปริมาณใกล้เคียงกันแสดงว่าสำนักข่าวเพิ่มการให้ข้อมูลเกี่ยวกับต้นเหตุของปัญหาและแนวทางการป้องกันและแก้ไขมากขึ้น

3.1.2 ประเภทข่าวสิ่งแวดล้อมที่ถูกเลือกแปล

จากตาราง 7 พบว่าข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศถูกแปลออกอากาศร้อยละ 9.38 ของประเด็นข่าวต่างประเทศทั้งหมด แต่เมื่อแยกข่าวสิ่งแวดล้อมที่ออกอากาศเป็นประเภทต่างๆ พบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ (ตารางที่ 8) ดังนี้

ข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทภัยพิบัติจากธรรมชาติยังเป็นข่าวที่ถูกเลือกแปลออกอากาศมากที่สุด (69.08% หรือวันละ 1.18 ชิ้น) รองลงมาคือประเภทเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ (11.27% หรือวันละ 0.19 ชิ้น) ประเภทภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมี (9.02% หรือวันละ 0.15 ชิ้น) ความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม (7.57% หรือวันละ 0.13 ชิ้น) และประเภทการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ (3.06% หรือวันละ 0.05 ชิ้น)

ข่าวสิ่งแวดล้อมที่มีโอกาสถูกเลือกแปลออกอากาศมากที่สุดโดยพิจารณาจากสัดส่วนข่าวที่แปลออกอากาศกับข่าวที่ส่งเข้ามาพบว่า ข่าวประเภทภัยพิบัติจากธรรมชาติมีโอกาสถูกคัดเลือกออกอากาศมากที่สุด (80.04%) รองลงมาเป็นข่าวประเภทภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมี (60.22%) ประเภทความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม (57.32%) ประเภทการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ (41.30%) และประเภทเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ (37.04%)

สัดส่วนข่าวสิ่งแวดล้อมที่แปลออกอากาศมีความสอดคล้องกับจำนวนข่าวที่ส่งเข้ามา โดยพบว่าสัดส่วนข่าวสิ่งแวดล้อมรวมทุกประเภทที่ออกอากาศมีสูงถึงร้อยละ 65.64 ซึ่งหมายถึงว่าข่าวสิ่งแวดล้อมทุกประเภทถูกออกอากาศ 1 ชิ้นต่อข่าวสิ่งแวดล้อมที่ส่งเข้ามา 1.52 ชิ้นอันเป็นสัดส่วนที่เกินกึ่งหนึ่ง ดังนั้นการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศแต่ละประเภทมากหรือน้อยของโทรทัศน์จึงขึ้นอยู่กับแหล่งข่าวว่าจะส่งมาให้มากหรือน้อย

กล่าวได้ว่าข่าวสิ่งแวดล้อมจำพวกข่าวหนักซึ่งได้แก่ข่าวประเภทภัยพิบัติจากธรรมชาติ ยังคงได้รับความสำคัญให้อยู่ในอันดับต้นๆ แต่ปริมาณข่าวภัยพิบัติจากปฏิกริยาเคมีซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากมนุษย์ และการเคลื่อนไหวขององค์กรอนุรักษ์หรือการประชุมเพื่อป้องกันและแก้ไข

ปัญหาสภาพแวดล้อมมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นแสดงว่าการนำเสนองานสิ่งแวดล้อมต่างประเทศของโทรทัศน์มีความก้าวหน้าขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลที่ได้ข้างต้นเป็นเพียงข้อมูลที่ศึกษาจากช่อง 5 เพียงช่องเดียวเนื่องจากผู้วิจัยต้องการศึกษาปริมาณข่าวสิ่งแวดล้อมที่สำนักข่าวส่งเข้ามาโดยเฉลี่ยมาเป็นบรรทัดฐานในการศึกษาปริมาณข่าวสิ่งแวดล้อมที่เปลวออกอากาศของสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ ดังนั้น การจะดูว่าโทรทัศน์มีความก้าวหน้าในการนำเสนองานสิ่งแวดล้อมต่างประเทศหรือไม่ ต้องดูลักษณะประเภทข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่น่าเสนอในแต่ละช่องด้วย

3.2 ประเภทเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่น่าเสนอทางโทรทัศน์แต่ละช่อง

ประเด็นเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมที่แต่ละช่องออกอากาศในช่วงเวลาแตกต่างกัน พบความเหมือนและความต่างในการนำเสนองานสิ่งแวดล้อมของสถานีแต่ละช่อง ดังนี้

ช่อง 3

ตารางที่ 9 : ปริมาณข่าวสิ่งแวดล้อมที่ถอดความและออกอากาศระหว่าง 1-31 มีนาคม 2542

ทุกช่วงเวลาข่าว ทางสถานีโทรทัศน์สี ช่อง 3

ประเด็น/เนื้อหา	จำนวนข่าว (ชิ้น)	เวลา(นาที)	คิดเป็น (%)
1. ภัยพิบัติจากธรรมชาติ	15	11.39	30.61%
2. ภัยพิบัติที่มีปฏิกิริยาทางเคมี	3	1.16	6.12%
3. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	1	0.28	2.04%
4. เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์	26	12.50	53.06%
5. ความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม	4	1.48	8.16%
รวม	49	28.01	
ข่าวต่างประเทศที่เปลวออกอากาศทั้งหมด	404	347.22	
ข่าวสิ่งแวดล้อม/ข่าวต่างประเทศที่เปลวออกอากาศทั้งหมด			12.13%

ช่อง 3 นำเสนอประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมร้อยละ 12.13 ซึ่งเมื่อแยกประเด็นเนื้อหาออกเป็น 5 ประเภทพบว่าช่อง 3 นำเสนอประเภทเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 (53.06%) รองลงมาเป็นประเภทภัยพิบัติจากธรรมชาติ (30.61%) ความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม (8.16%) ภัยพิบัติที่มีปฏิกิริยาทางเคมี (6.12%) และการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ (2.04%)

ช่อง 3 มีประเด็นข่าวต่างประเทศในลักษณะกระจายตัวของประเด็นข่าวต่างๆ แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะประเด็นสิ่งแวดล้อมพบว่ามี การนำเสนอแบบกระจุกตัวอยู่เฉพาะประเภทเรื่อง สัตว์เท่านั้น ซึ่งข่าวประเภทสัตว์ที่พบเป็นข่าวจำพวกคนแย่งกันเป็นเจ้าของสุนัขในอิสราเอล งูประหลาดมี 2 หัว สัตว์เลี้ยงในอังกฤษเป็นโรคอ้วน คนอยู่กับงูที่มาเลเซียเพื่อทำสถิติโลก สุนัข เต้นรำที่ญี่ปุ่น หมูแพนด้าที่ย่างกุ้ง คนรักนกในจีน

แต่เมื่อดูปริมาณการส่งข่าวเข้ามาของแหล่งข่าวปรากฏว่าข่าวเกี่ยวกับสัตว์ถูกจัดอยู่ใน อันดับ 2 และมีปริมาณน้อยกว่าข่าวภัยพิบัติจากธรรมชาติซึ่งมีปริมาณข่าวที่ส่งมามากเป็นอันดับ 1 แสดงว่าช่อง 3 ไม่ได้จัดวางประเด็นข่าวตามที่แหล่งข่าวเสนอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานีโทรทัศน์ ไม่จำเป็นต้องนำเสนอประเด็นข่าวตามที่แหล่งข่าวส่งมาให้

ข่าวสิ่งแวดล้อมของช่อง 3 ส่วนใหญ่เป็นข่าวที่สร้างความบันเทิงและความอยากรู้อยากเห็นแก่ผู้ดูมากกว่าจะกระตุ้นให้เกิดความต้องการอนุรักษ์ เพราะเนื้อหาเน้นถึงความ ประหลาดและความแสนรู้ของสัตว์มากกว่า และสัตว์ในข่าวส่วนใหญ่สัตว์บ้านไม่ใช่สัตว์ป่าหายาก ซึ่งหากพิจารณาข่าวโดยรวมของช่อง 3 จะเห็นว่ามึลักษณะนำเสนอข่าวแบบ "ประชานิยม" ดังนั้น การนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศจึงสะท้อนออกมาในแบบประชานิยมเหมือนกันคือเน้น ความบันเทิงในข่าวและสนองตอบความอยากรู้อยากเห็นของคนมากที่สุด เช่น ข่าวคนอยู่กับงู หรือสุนัขเต้นรำ เป็นต้น

ในส่วน of ข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทภัยพิบัติจากธรรมชาติ ช่อง 3 นำเสนอน้อยกว่าข่าว เกี่ยวกับสัตว์เกือบกึ่งหนึ่งแต่กลับมีความยาวข่าวที่ออกอากาศใกล้เคียงกับข่าวประหลาด ซึ่ง เมื่อดูเวลาข่าวที่ออกอากาศพบว่าข่าวประเภทสัตว์น่ารักจะมีความยาวออกอากาศประมาณ 15-25 วินาทีต่อชิ้น ขณะที่ข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทภัยพิบัติจะมีความยาวข่าวประมาณ 40 วินาทีถึง 1 นาที แสดงว่าแม้ช่อง 3 จะเน้นเรื่องการนำเสนอข่าวประเภทสัตว์น่ารักหรือการช่วยเหลือสัตว์แต่ให้เวลากับข่าวเหล่านี้ น้อย ซึ่งอาจเป็นเพราะข่าวเหล่านี้ไม่มีเนื้อหาสลับซับซ้อนที่จะต้องอธิบาย

ช่อง 7

ตารางที่ 10 : ปริมาณข่าวสิ่งแวดล้อมที่ถอดความออกอากาศระหว่าง 12 กรกฎาคม – 12 สิงหาคม 2542
ข่าวภาคเช้า 05.30 น.ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7

ประเด็น/เนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อม	จำนวนข่าว (ชิ้น)	เวลา (นาที)	คิดเป็น (%)
1. ภัยพิบัติจากธรรมชาติ	25	10.13	69.44%
2. ภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมี	3	1.31	8.33%
3. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	0	0	0.00%
4. เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์	7	3.33	19.44%
5. ความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม	1	0.25	2.78%
รวม	36	15.42	
ข่าวต่างประเทศที่แปลออกอากาศทั้งหมด	270	169.43	
ข่าวสิ่งแวดล้อม/ข่าวต่างประเทศที่ถอดความและออกอากาศ			13.33%

ช่อง 7 นำเสนอประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมร้อยละ 13.33 ซึ่งเมื่อแยกประเด็นเนื้อหาออกเป็น 5 ประเภทพบว่าช่อง 7 นำเสนอประเภทภัยพิบัติจากธรรมชาติมากที่สุดเป็นอันดับ 1 (69.44%) รองลงมาเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ (19.44%) ภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมี (8.33%) ความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม (2.78%) ส่วนประเภทการทำลายทรัพยากรธรรมชาติไม่พบออกอากาศ

ข่าวประเภทภัยพิบัติทางธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นข่าวอุทกภัยในกลุ่มประเทศเอเชีย ได้แก่ อินเดีย บังคลาเทศ จีน ฟิลิปปินส์และเกาหลีได้รวมทั้งออสเตรเลีย และอากาศร้อนเพราะแล้งจัดในสหรัฐ ซึ่งเมื่อย้อนกลับไปดูปริมาณข่าวภัยพิบัติจากธรรมชาติในช่วงเวลาเดียวกันของปี 2541 ที่ศึกษาจากช่อง 5 (ตาราง 5) ก็พบว่าในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม เป็นช่วงที่มีอุทกภัยในหลายประเทศในแถบทวีปเอเชียรวมทั้งในออสเตรเลียที่เกิดเหตุเหมืองถล่มนอกจากนี้ยังพบข่าวไฟป่าในสหรัฐซึ่งแสดงถึงสภาพอากาศที่แล้งจัดในประเทศนี้ในช่วงเวลาเดียวกันได้เป็นอย่างดี ยิ่งเป็นย้ำให้เห็นว่าสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะภัยพิบัติจากธรรมชาติจะเกิดขึ้นตามช่วงฤดูกาลของพื้นที่นั้นๆ เป็นส่วนใหญ่

การจัดวางประเภทข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศออกอากาศของช่อง 7 มีลักษณะสอดคล้องกับการจัดวางของแหล่งข่าว โดยพบว่าปริมาณข่าวสิ่งแวดล้อมแต่ละประเภทที่ออกอากาศมีสัดส่วนใกล้เคียงกับปริมาณข่าวที่ส่งมาให้โดยเรียงลำดับเหมือนกันคือ 1. ข่าวภัยพิบัติทางธรรมชาติ 2. ข่าวเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ 3. ข่าวภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมี 4. ข่าวความ

เคลื่อนไหวขององค์กรอนุรักษ์ ส่วนข่าวประเภทการทำลายทรัพยากรธรรมชาติซึ่งถูกส่งเข้ามาน้อยสุดไม่พบการแปลออกอากาศ

ช่อง 9

ตารางที่ 11: ปริมาณข่าวสิ่งแวดล้อมที่ถอดความและนำออกอากาศ ระหว่างมีนาคม - กรกฎาคม 2542

ข่าวภาคเที่ยงวันเวลา 12.00 น.ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.

หมายเหตุ : ตรวจนับสัปดาห์วันสัปดาห์ หรือ 2 สัปดาห์/เดือน

ประเด็น/เนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อม	จำนวนข่าว (ชิ้น)	เวลา (นาที)	คิดเป็น (%)
1. ภัยพิบัติจากธรรมชาติ	18	13.59	36.00%
2. ภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมี	6	5.39	12.00%
3. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	4	3.26	8.00%
4. เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์	16	14.27	32.00%
5. ความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม	6	5.49	12.00%
รวม	50	72.14	
ข่าวต่างประเทศที่แปลออกอากาศทั้งหมด	503	518.39	
ข่าวสิ่งแวดล้อม/ข่าวต่างประเทศที่ถอดความและออกอากาศ			9.94%

ช่อง 9 นำเสนอประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมร้อยละ 9.94 ซึ่งเมื่อแยกประเด็นเนื้อหาออกเป็น 5 ประเภทพบว่าช่อง 9 นำเสนอประเภทภัยพิบัติจากธรรมชาติมากที่สุดเป็นอันดับ 1 (36.00%) รองลงมาเป็นประเภทเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ (32.00%) ความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมีมีปริมาณเท่ากัน (12.00%) และการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ (8.00%)

ข่าวภัยพิบัติทางธรรมชาติที่พบส่วนใหญ่เป็นข่าวที่เกิดขึ้นในสหรัฐฯ ได้แก่ พายุเฮอริเคน ไชโคลนและทอร์นาโดพัดถล่ม รวมทั้งอากาศร้อนจัดในบางพื้นที่ของสหรัฐฯ โดยมีข่าวแผ่นดินไหวและภูเขาไฟระเบิดในเม็กซิโกแทรกมาเป็นระยะ ส่วนข่าวที่เกี่ยวกับสัตว์ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการช่วยเหลือเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของสัตว์ในสวนสัตว์และในเขตป่าอนุรักษ์ และสัตว์ป่าหายากตกถูกเป็นต้น

ลักษณะการนำเสนอส้วสิ่งแวดล้อมแต่ละประเภทของช่อง 9 มีลักษณะกระจายตัว คือมีประเด็นข่าวประเภทต่างๆ ออกอากาศในปริมาณใกล้เคียงกันทั้งที่แหล่งข่าวส่งข่าวมาให้แบบ กระจุยตัว

การนำเสนอส้วสิ่งแวดล้อมของช่อง 9 จะแตกต่างกับช่องอื่นๆ เนื่องจากมีความยาว ข่าวประมาณ 0.45-1 นาทีต่อชิ้น ขณะที่ช่องอื่นๆ จะมีลักษณะการแปลแบบสรุปใจความสั้นๆ หรือ จะแปลแบบยาวก็ต่อเมื่อข่าวนั้นมีความสำคัญและอยู่ในกระแสความสนใจ ดังนั้นเวลาการออกอากาศของข่าวสิ่งแวดล้อมแต่ละประเภทของช่อง 9 จึงมีความยาวเป็นนาทีใกล้เคียงกับจำนวน ข่าวที่ออกอากาศ เช่น ข่าวเกี่ยวกับสัตว์ ออกอากาศทั้งหมด 16 ชิ้น มีความยาวออกอากาศรวม 14.27 นาที ข่าวความเคลื่อนไหวขององค์กรอนุรักษ์มี 6 ชิ้น มีความยาวเวลา 5.49 นาที

ช่อง 11

ตารางที่ 12 : ปริมาณข่าวสิ่งแวดล้อมที่ถอดความและนำออกอากาศ ระหว่างพฤษภาคม – สิงหาคม 2542

ข่าวภาคค่ำ 19.00 น.ทางสถานีโทรทัศน์กรมประชาสัมพันธ์ ช่อง 11

หมายเหตุ:ตรวจนับสัปดาห์วันสัปดาห์ หรือ 2 สัปดาห์/เดือน

ประเด็น/เนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อม	จำนวนข่าว (ชิ้น)	เวลา (นาที)	คิดเป็น (%)
1. ภัยพิบัติจากธรรมชาติ	43	42.27	74.14%
2. ภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมี	6	7.30	10.34%
3. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	1	0.22	1.72%
4. เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์	5	3.03	8.62%
5. ความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม	3	2.45	5.17%
รวม	58	56.07	
ข่าวต่างประเทศที่แปลออกอากาศทั้งหมด	379	392.4	
ข่าวสิ่งแวดล้อม/ข่าวต่างประเทศที่ถอดความและออกอากาศ			15.30%

ช่อง 11 นำเสนอส้วสิ่งแวดล้อมร้อยละ 15.30 ซึ่งเมื่อแยกประเด็นเนื้อหา ออกเป็น 5 ประเภทพบว่าช่อง 11 นำเสนอส้วประเภทภัยพิบัติจากธรรมชาติมากที่สุดเป็นอันดับ 1 (74.14%) รองลงมาเป็นประเภทภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมี (10.34%) เรื่องราวความน่ารักของ สัตว์ (8.62%) ความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม (5.17%) และการทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติ (1.72%)

เนื่องจากเวลาการนำเสนอข่าวต่างประเทศของช่อง 11 มีมาก เจ้าหน้าที่จึงใช้วิธีการ แปลแบบ 1 ข่าวต่อ 1 นาทีหรือมากกว่า 1 นาทีแล้วแต่ความสำคัญของข่าวเช่นเดียวกับช่อง 9 ทำให้เวลาการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศแต่ละประเภทของช่อง 11 กับช่อง 9 มีความยาว เวลาออกอากาศใกล้เคียงกัน ซึ่งเวลาข่าวที่ได้มากเป็นเพราะมีสื่อโฆษณาที่คั่นในรายการข่าวมี จำนวนน้อยเนื่องจากปริมาณคนดูข่าวช่อง 9 มีน้อยไม่ถึงจุดใจสปอนเซอร์มาลงโฆษณาสินค้า ขณะที่ช่อง 11 ห้ามโฆษณา ดังนั้นผลประโยชน์ทางธุรกิจจึงมีผลต่อการเวลาการนำเสนอข่าว ต่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะช่องที่มีการแข่งขันโฆษณาส่ง เช่น ช่อง 3 และช่อง 7

สำหรับข่าวภัยพิบัติทางธรรมชาติที่นำเสนอทางช่อง 11 ที่พบส่วนใหญ่เป็นข่าวอุทกภัย จากอิทธิพลของลมพายุในกลุ่มประเทศเอเชีย เช่น จีน ปากีสถาน บังคลาเทศ ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ นอกนั้นเป็นเรื่องอากาศร้อนจัดในสหรัฐฯ เฮอริเคนถล่มสหรัฐฯและเม็กซิโก รวมทั้งแผ่นดินไหวใน ตุรกี

ช่องไอทีวี

ตารางที่ 13 : ปริมาณข่าวสิ่งแวดล้อมที่ถอดความและนำออกอากาศ ในรอบวันที่ 12 มิถุนายน - 12 กรกฎาคม 2542

ข่าวภาคค่ำ 19.00 นทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี (ITV)

ประเด็น/เนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อม	จำนวนข่าว (ชิ้น)	เวลา (นาที)	คิดเป็น (%)
1. ภัยพิบัติจากธรรมชาติ	8	3.49	19.51%
2. ภัยพิบัติที่มีปฏิกิริยาทางเคมี	4	4.05	9.76%
3. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	4	3.13	9.76%
4. เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์	19	8.46	46.34%
5. ความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม	6	2.39	14.63%
รวม	41	22.37	
ข่าวต่างประเทศที่แปลออกอากาศทั้งหมด	243	181.32	
ข่าวสิ่งแวดล้อม/ข่าวต่างประเทศที่ถอดความและออกอากาศ			16.87%

ช่องไอทีวี นำเสนอประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมร้อยละ 16.87 ซึ่งเมื่อแยกประเด็น เนื้อหาออกเป็น 5 ประเภทพบว่าช่อง ITV นำเสนอประเภทเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์มากที่สุดเป็น อันดับ 1(46.34%) รองลงมาเป็นประเภทภัยพิบัติจากธรรมชาติ (19.51%) ความเคลื่อนไหวของ องค์กรสิ่งแวดล้อม (14.63%) ภัยพิบัติที่มีปฏิกิริยาทางเคมีและการทำลายทรัพยากรธรรมชาติมี ปริมาณเท่ากัน (9.76%)

ลักษณะการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมแต่ละประเภทของช่องไอทีวีมีลักษณะการกระจายตัวสูงมากเช่นเดียวกับช่อง 9 นอกจากนี้ยังนำเสนอข่าวประเภทความเคลื่อนไหวขององค์กรอนุรักษ์ในปริมาณใกล้เคียงกับข่าวภัยพิบัติจากธรรมชาติ และมีปริมาณข่าวภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมีสูงกว่าช่องอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าช่องไอทีวีให้ความสำคัญกับข่าวสิ่งแวดล้อมในทุกประเด็น แต่จะให้เวลาการนำเสนอข่าวภัยพิบัติทางธรรมชาติน้อยกว่าข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทอื่นๆ อาจเป็นเพราะว่าข่าวภัยพิบัติทางธรรมชาติไม่มีเนื้อหาสลับซับซ้อนและสามารถรายงานภายในเวลา 0.15-0.30 นาทีได้

สำหรับข่าวเกี่ยวกับสัตว์ที่พบมากที่สุดส่วนใหญ่เป็นข่าวสัตว์ในสวนสัตว์ต่างๆ ตกดูการช่วยเหลือชีวิตสัตว์ทั้งสัตว์ทะเลเกยตื้น และสัตว์ป่าที่ถูกจับมาขาย ข่าวภัยพิบัติทางธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นข่าวอุทกภัยในเอเชียเช่นเดียวกับช่อง 7 และ ช่อง 11 เนื่องจากศึกษาในช่วงเวลาเดียวกัน

ส่วนข่าวความเคลื่อนไหวขององค์กรอนุรักษ์มักเป็นข่าวการรณรงค์ต่อต้านของกลุ่มกรีนพีซ ขณะที่ข่าวภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมีเป็นข่าวที่มาจากหลายประเทศ เช่น สารพิษในแหล่งน้ำที่รัสเซีย กัมมันตภาพรังสีรั่วไหลจากโรงงานนิวเคลียร์ญี่ปุ่น เปรูพบสารพิษไดออกซินในนมผง ซึ่งส่วนใหญ่มีประเด็นเหมือนกับทุกช่องเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะทุกช่องรับแหล่งข่าวเหมือนกัน

การนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศของช่องไอทีวีมีลักษณะครอบคลุมประเด็นทุกด้านสอดคล้องกับการนำเสนอข่าวโดยรวมของสถานีที่เน้นการนำเสนอข่าวทุกแง่มุม แสดงว่าการนำเสนอข่าวต่างประเทศของไอทีวียึดนโยบายการนำเสนอข่าวของสถานีเป็นหลักเช่นเดียวกับช่อง 3

จากข้อมูลข้างบนสามารถสรุปรวมการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศของโทรทัศน์ไทยได้ดังนี้

ตารางที่ 14 : เนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทย

ที่มา: สำนักข่าวรอยเตอร์

ประเด็น/เนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อม	ช่อง 3	ช่อง 5	ช่อง 7	ช่อง 9	ช่อง 11	ช่อง ITV
1. ภัยพิบัติจากธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ลมพายุ แผ่นดินไหว ไฟป่า ภัยแล้ง อากาศร้อนหนาวจัด ภูเขาไฟระเบิด หิมะถล่ม รวมถึงความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน	30.61 %(1) (2)	69.08 % (1)	69.44 % (1)	36.00 % (1)	74.14 % (1)	19.51 % (2)
2. ภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมี เช่น ปัญหามลภาวะทางน้ำ อากาศ ก๊าซพิษ/สารพิษเจือปน ควันทันจากท่อไอเสีย น้ำมันรั่วไหล กากนิวเคลียร์ (ความเสี่ยงระหว่างการขนส่ง/ขนถ่าย) โรงงานนิวเคลียร์ระเบิด	6.12 % (4)	9.02 % (3)	8.33 % (3)	12.00 % (4)	10.34 % (2)	9.76 % (4)
3. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำ การกักขังทรมานสัตว์ การนำสัตว์ป่ามาฝึกความสามารถ สัตว์ป่าสูญพันธุ์ รวมถึงการแย่งทรัพยากร เช่น การประมง	2.04 % (5)	3.06 % (5)	0.00 % (5)	8.00 % (5)	1.72 % (5)	9.76 % (5)
4. เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ ความสามารถพิเศษของสัตว์ สัตว์เกิดใหม่ ความสัมพันธ์ระหว่างสัตว์ต่างสายพันธุ์ การช่วยเหลือชีวิตสัตว์ สัตว์ทำร้ายคน สัตว์ทะเลเกยตื้น	53.06 % (1)	11.27 % (2)	19.44 % (2)	32.00 % (2)	8.62 % (3)	46.34 % (1)
5. ความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม รณรงค์ต่อต้าน อนุรักษ์ ผลงานวิจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโลก เช่น โลกร้อน จำนวนประชากรโลก ๕ ตลอด จนการประชุมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิ่งแวดล้อม	8.16 % (3)	7.57 % (4)	2.78 % (4)	12.00 % (3)	5.17 % (4)	14.63 % (3)

หมายเหตุ: () อันดับข่าวที่ออกอากาศโดยเรียงอันดับตามปริมาณที่ออกอากาศมากไปน้อย

จากตารางสรุปอันดับรวมของประเภทเนื้อหาสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่นำเสนอทางโทรทัศน์ไทยได้ดังนี้ อันดับ 1 คือข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทภัยพิบัติทางธรรมชาติ อันดับ 2 คือข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ อันดับ 3 คือข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม อันดับ 4 คือข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมี และอันดับ 5 คือข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นสัดส่วนที่แปรผันตามประเด็นข่าวที่สำนักส่งเข้ามา โดยประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทการทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่มีออกอากาศน้อยที่สุดเพราะแหล่งข่าวส่งเข้ามาให้น้อยที่สุดนั่นเอง

งานศึกษาของกฤษฎดา กิตติวัฒน์(2534) ไม่ได้ระบุปริมาณข่าวสิ่งแวดล้อมที่รับเข้ามา แต่สันนิษฐานจากปริมาณการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมในครั้งนั้นซึ่งมีอยู่น้อยนิดว่าแหล่งข่าวอาจส่งเข้าน้อยจึงมีข่าวออกอากาศน้อยไปด้วย ซึ่งการที่ปัจจุบันโทรทัศน์นำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศมากขึ้นอาจเป็นเพราะแหล่งข่าวให้ความสนใจประเด็นข่าวนี้มากขึ้นและเพิ่มปริมาณการส่งเข้าเหล่านี้เข้ามาทำให้ปริมาณการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว

การนำเสนอประเภทเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมของไทยปัจจุบันพบว่าบางส่วนได้แก่ช่อง 5 ช่อง 7 และช่อง 11 ยังคงยึดหลักข่าวประเภทหายนะทางธรรมชาติเป็นหลักเหมือนกับการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมในยุคแรกๆ ที่เน้นข่าวประเภท hard news แต่บางส่วนซึ่งได้แก่ช่อง 3 ช่อง 9 และไอทีวี มีการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมประเด็นอื่นๆ มากขึ้น โดยพบว่าช่อง 3 และไอทีวีให้ความสำคัญกับข่าวสิ่งแวดล้อมประเด็นเกี่ยวกับสัตว์มากที่สุด ส่วนช่อง 9 มีปริมาณการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทหายนะทางธรรมชาติและเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ใกล้เคียงกัน

นอกจากนี้ข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมีและความเคลื่อนไหวขององค์กรอนุรักษ์มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 1.31 เมื่อปี 2534 สะท้อนให้เห็นว่าแนวทางการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมที่เน้นเฉพาะข่าวภัยพิบัติทางธรรมชาติเริ่มเปลี่ยนเป็นข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทการเตือนภัยมากขึ้น และกล่าวได้ว่าโทรทัศน์อาจจะนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศในประเด็นอื่นๆ หากแหล่งข่าวส่งเข้ามา เพราะการที่โทรทัศน์ไม่นำเสนอข่าวประเภทการทำลายทรัพยากรธรรมชาติหรือนำเสนอน้อยมากไม่ได้หมายความว่าโทรทัศน์ไม่ให้ความสนใจแต่เป็นเพราะไม่มีข่าวเข้ามาหรือส่งเข้ามาน้อย

สำหรับข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทภัยพิบัติทางธรรมชาติแม้จะพบออกอากาศมากเป็นอันดับ 1 แต่เมื่อเทียบกับข่าวอันดับ 2 และอันดับรองลงมาพบว่ามีปริมาณไม่ต่างกันมาก แสดงว่าประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ถูกหยิบยกนำมาเสนอมากขึ้นนอกเหนือข่าวหายนะทางธรรมชาติ และพบว่าข่าวประเภทนี้เป็นผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเภทอื่นๆ จึงเป็นไปได้ว่าสื่อมวลชนเริ่มรายงาน "สาเหตุ" ของปัญหามากขึ้นนอกเหนือจาก "ผลลัพธ์" หรือผลกระทบ

นอกจากนี้ ยังพบว่าข่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มาจากกลุ่มประเทศโลกที่ 3 หรือกำลังพัฒนาส่วนใหญ่เป็นข่าวภัยพิบัติใหญ่ๆ ซึ่งในข่าวจะเน้นถึงระดับความรุนแรงโดยวัดจากจำนวนผู้เสียชีวิต พายุเฮอริเคนมิทซ์ถล่มกลุ่มประเทศอเมริกากลางเมื่อปลายปี 2541 น้ำท่วมหนักในบังคลาเทศและจีนหรือปัญหาโรคระบาดหลังน้ำท่วม ซึ่งมีผู้เสียชีวิตจากหลักร้อยถึงหลักหมื่นคน ขณะที่ข่าวภัยพิบัติจากธรรมชาติที่มาจากประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะเน้นตัวเลขความเสียหายทางเศรษฐกิจเป็นหลักเพราะจำนวนผู้เสียชีวิตมีไม่มากเหมือนกับเหตุที่ในประเทศที่ด้อยหรือกำลังพัฒนา ปรัชญาการณเช่นนี้คล้ายกับการทำให้ผู้รับสารเห็นถึงความสำคัญของการจัดการรับมือถึงภัยสิ่งแวดล้อม การนำเสนอข่าวของสำนักข่าวจึงมีลักษณะเป็นการเตือนภัยแม้จะไม่มีภาระโดยตรง ในเนื้อหาข่าว

“...ชาวสิ่งแวดลอมนี้มีมันดูเหมือนจะบอกอะไรเราได้หลายอย่าง เช่น เมื่อมันเกิดอีกซีกโลกหนึ่งในไม่ช้าไม่นานสิ่งนั้นอาจจะมาเกิดที่อีกซีกโลกหนึ่ง ซึ่งมันน่าจะตระหนักไว้ที่ว่าจะ มันเป็นตัวซีอย่างหนึ่งได้ว่าสิ่งแวดลอมของโลกมันกำลังเลวร้ายแล้วมันเปรียบเทียบให้เห็นว่าสิ่งที่มันเป็นภัยพิบัติมันมักจะไปเกิดขึ้นในประเทศที่มันขาดการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องนี้ อย่างประเทศที่กำลังพัฒนาผลที่เกิดขึ้นมามันจะเลวร้ายมาก แม้แต่สหรัฐฯ บางอย่างอยู่นอกเหนือการป้องกัน เขายังได้รับผลกระทบรุนแรงพอๆ กับเรา...”(คุณกัลยา พานิชดี, สัมภาษณ์ 2 มีนาคม 2543)

ขณะเดียวกันข่าวความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม มักพบข่าวการประท้วงต่อต้านของกลุ่มอนุรักษ์ต่างๆ ของโลกอย่างกรีนพีซมากกว่าการเคลื่อนไหวขององค์กรอนุรักษ์อื่นๆ และรายงานสภาพความเสียหายทางสิ่งแวดล้อมที่ ปรากฏในข่าวส่วนใหญ่เป็นรายงานที่ได้จากองค์กรที่ตั้งอยู่ในประเทศใหญ่ๆ อย่างสหรัฐฯ และยุโรป เช่น ข่าวโลกร้อนทำให้ธารน้ำแข็งละลายส่งผลให้ระดับน้ำในทะเลสูงขึ้น ข่าวปรากฏการณ์เอลนีโญ หรือลานีญาที่ทำให้พื้นที่บางส่วนของน้ำท่วมหนักหรือแล้งจัด เป็นต้น ข่าวเหล่านี้ถือเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อทั่วถึงกันทั่วโลก ดังนั้น สถานที่ ระดับความรุนแรงและขอบเขตของปัญหามีส่วนที่ทำให้ชาวสิ่งแวดลอมนั้นได้รับการหยิบยกนำมาเสนอโดยขึ้นอยู่กับแหล่งข่าวว่าจะเลือกหยิบยกปัญหาใดขึ้นมาเป็นประเด็น

“...ชาวสิ่งแวดลอมที่สำนักข่าวส่งมาถ้าดูปริมาณแล้วถือว่ามีน้อย มีความเป็นไปได้ที่เขาไม่ให้ความสำคัญแต่ว่าบางที่ที่ต้องดูโลกเรามันใหญ่เกินไปที่เราจะมองเห็น...” (สุพัฒน์พงศ์ ประชาศรี, สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2543)

“...ถ้ามันเกิดในประเทศเล็กๆ สำนักข่าวระดับโลกบางที่เขาก็อาจมองไม่เห็นความสำคัญของจุดนี้ถ้ามันเกิดในลาวเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในลาวเขาก็อาจมองเป็นประเทศอะไรไม่รู้ แต่ถ้าไปเกิดในสหรัฐฯ แม้แต่เรื่องเล็กๆ ก็กลายเป็นเรื่องใหญ่ได้และคนให้ความสนใจ...” (เทวีเรืองฤทธิ์, สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2543)

“...อย่างที่พูดบางที่มันไม่มีภาพ ฝรั่งเศสไม่ส่งมาเราก็ไม่รู้จะทำยังไงนั้นละปัญหา ไม่ใช่เราไม่ให้ความสำคัญแต่ว่าถ้ามันไม่มีภาพบางครั้งเราก็จนปัญญาไม่รู้จะทำยังไงเหมือนกัน แต่ถ้าเป็นข่าวใหญ่จริงๆ เราก็ต้องค้นหาลงภาพจากที่ dub ข่าวลงไปหรือภาพกราฟิก ถ้าเป็นข่าวเล็กๆ ก็ต้องทิ้งไปแต่ถ้าไม่มีภาพมาข่าวเล็กๆ นี้ไม่ต้องพูดถึงเลย...” (วันชัย รุจาวงค์สันติ, สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2543)

กรณีของข่าวการทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่เข้า-ออกน้อยที่สุด สอดคล้องกับคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ที่ว่าข่าวสิ่งแวดล้อมที่สำนักข่าวส่งเข้ามาให้ส่วนใหญ่เป็นข่าวที่มาจากประเทศที่พัฒนาแล้ว เพราะประเทศที่พัฒนาแล้วมักไม่มีปัญหาเรื่องการทำลายทรัพยากรอาจเป็นเพราะทรัพยากรธรรมชาติอาจถูกทำลายหมดแล้วหรือมีมาตรการเข้มงวดเรื่องการอนุรักษ์รักษาจึงไม่ข่าวเกี่ยวกับการทำลาย แต่จะมีผลสืบเนื่องจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาตินั้นคือภัยพิบัติทางธรรมชาติซึ่งอาจสรุปได้ว่าเป็นเพราะแหล่งข่าวตั้งอยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้วจึงมองปัญหาที่ใหญ่หรือปัญหาในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นหลัก

ขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาในแง่การนำเสนอข่าวประเภทความเคลื่อนไหวขององค์กรอนุรักษ์พบว่าไอทีวีมีปริมาณขึ้นข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทความเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองลงมาคือช่อง 9 และทั้งสองสถานียังมีสัดส่วนข่าวที่ออกอากาศใกล้เคียงกับประเด็นภัยพิบัติจากธรรมชาติ ปรากฏการณ์เช่นนี้ถือเป็นพัฒนาการของการรายงานข่าวสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับงานศึกษาของ A.Dahlan(1994,อ้างถึงในกาญจนา แก้วเทพ,2540) ที่พบว่าในระยะหลังๆ สื่อมวลชนมีความก้าวหน้าในการนำเสนอข่าวประเด็นสิ่งแวดล้อมในแง่ขอบเขตของข่าว (Scope of Coverage) นั่นคือขยายขอบเขตการรายงานประเด็นหายนะหรือภัยพิบัติทางสิ่งแวดล้อมมาเป็นการเน้นด้านความกว้างและความลึกมากขึ้น ซึ่งถือเป็นการหยิบประเด็นที่เคยถูกเมินเฉยจากสื่อขึ้นมา เช่น การอนุรักษ์ชีวิตของพืชและสัตว์ ป่าไม้ ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป โทรทัศน์ไทยยังคงนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมประเภทภัยพิบัติจากธรรมชาติหรือผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเป็นหลักแต่เพิ่มปริมาณการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและการเตือนภัยมากขึ้นเห็นได้จากปริมาณข่าวรายงานสภาพแวดล้อม การเคลื่อนไหวขององค์กรอนุรักษ์และปัญหาที่เกิดจากน้ำมือมนุษย์อย่างภัยพิบัติที่มีปฏิกริยาทางเคมีเพื่อแสดงให้เห็นถึง "ผล" "เหตุ" และวิธีการป้องกันหรือแก้ไขมากขึ้นนั่นคือขั้วการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมให้มีประเด็นหลากหลายมากขึ้น

สถานีโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่มีขนาดใหญ่และมีโครงสร้างการทำงานที่สลับซับซ้อน ในการศึกษาระบบการกรองสารที่มีความสลับซับซ้อนจึงจำเป็นต้องศึกษาการคัดกรองของผู้ผลิตหรือผู้ส่งสารมาประกอบด้วย เพราะนอกจากลักษณะพิเศษของกระบวนการสื่อสารมวลชนขององค์กรสื่อที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่แนวความคิดต่างๆ ผ่านทางองค์กรผู้ผลิต

สื่อมวลชนแล้ว ข่าวสารที่ผ่านการกลั่นกรองแนวคิดต่างๆ หรือข้อเท็จจริงที่เป็นข่าวสารก่อนที่จะ
ตัดสินใจนำมาเผยแพร่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ตามลักษณะขององค์กรนั้นด้วย